

การลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย: ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายและข้อท้าทาย Wildlife Trafficking in Thailand: Law Enforcement Problems and Challenges

นันทรัตน์ พิชัยชัยพงศ์*

Nanrapat Chaiakraphong

■ บทคัดย่อ

แม้ว่าการลักลอบค้าสัตว์ป่าเป็นปัญหาอาชญากรรมสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมายาวนาน แต่ยังมีการศึกษาในเรื่องนี้ไม่มากนัก บทความนี้จึงต้องการนำเสนอให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บังคับใช้กฎหมายขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินการจับกุม รวบรวมนายหน้าหลักฐาน และความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า มีการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทศนคติที่มองว่าคดีสัตว์ป่ามีความสำคัญน้อยกว่าคดีอาชญากรรมอื่น รวมถึงผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้าสัตว์ป่า อีกทั้งลักษณะภูมิประเทศของไทยที่เอื้อให้ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าขนส่งสัตว์ป่าได้อย่างสะดวก การจัดสรรงบประมาณในการปราบปรามยังไม่เพียงพอ ประกอบกับการมอบหมายงานข้ามสายงานทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ ที่สำคัญคือ ความต้องการซื้อและความต้องการขายสัตว์ป่าของกลุ่มบุคคลที่มีค่านิยมบริโภคอุปโภคสัตว์ป่ายังคงมีอยู่ จึงทำให้ประเทศไทยยังคงเผชิญกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า กลายเป็นข้อท้าทายที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือในแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าในเชิงป้องกันและปราบปรามไปพร้อม ๆ กัน

คำสำคัญ: สัตว์ป่า, การลักลอบค้า, การบังคับใช้กฎหมาย, ประเทศไทย

* นักวิจัยอิสระด้านอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

Independent researcher (Criminology and Justice Administration)

Received: June 16, 2020 Revised: July 31, 2020 Accepted: August 4, 2020

■ Abstract

Even though wildlife trafficking has been an alarming environmental crime in Thailand for decades, there are only few studies on this issue. This article aims to present the ineffectiveness of law enforcement against wildlife trafficking due to the lack of knowledge and skills on law enforcement, suppression, evidence collection and inadequate legal literacy on wildlife trafficking. Furthermore, there are corruption, the lack of budget on suppression, overlapping job responsibilities among officers, indifferent attitudes towards wildlife trafficking, and powerful figures behind the wildlife trafficking organizations which allow this crime to prosper in Thailand. Apart from these, Thailand's geographical characteristics also facilitate wildlife traffickers to transport wild animals conveniently. Most importantly, there are still high demand and supply in the wildlife markets, which forces Thailand to inevitably face with the concern. Therefore, it is necessary for all sectors in Thailand to collaboratively prevent and suppress wildlife trafficking altogether.

Keywords: Wildlife, Trafficking, Law Enforcement, Thailand

■ บทนำ

อาชญากรรมสัตว์ป่าโดยเฉพาะการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามชาติเป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นได้แทบทุกทวีปของโลก และเป็นประเด็นปัญหาที่จะต้องได้รับการคุ้มครองและอนุรักษ์ให้รอดพ้นจากการคุกคามของมนุษย์ และที่สำคัญเพื่อป้องกันอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมองค์กร อาชญากรรมเศรษฐกิจ แม้กระทั่งการก่อการร้าย การคอร์รัปชัน การฟอกเงิน ที่แฝงมาในรูปแบบของการลักลอบซื้อขายสัตว์ป่า โดยเฉพาะทวีปแอฟริกาและเอเชียที่ยังมีทรัพยากรธรรมชาติอย่างอุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นช้างป่า เสือ เป็นต้น จึงทำให้อาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมุ่งไปที่ทวีปเหล่านี้ เพื่อดักตวงผลประโยชน์จากสัตว์ป่าโดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อมนุษยชาติ (United Nations on Economic and Social Council, 2002) สะท้อนให้เห็นชัดเจนจากมูลค่าความเสียหายจากการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้น อย่างเช่น การศึกษาเรื่องโลกาภิวัตน์ของอาชญากรรมการประเมินภัยคุกคามอาชญากรรมข้ามชาติ (The Globalization of Crime A Transnational Organized Crime Threat Assessment) ที่จัดทำโดยสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations office on Drugs and Crime [UNODC], 2010) ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2553 มีการลักลอบค้างาช้าง นอแรด และซากเสือในทวีปเอเชีย ซึ่งมีมูลค่าสูงถึง 75 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือจากผลการประเมิน

ภัยคุกคามของอาชญากรรมองค์กรข้ามชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงและภูมิภาคแปซิฟิก (Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific: A Threat Assessment) (UNODC, 2013) พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2546-2556 มูลค่าความเสียหายจากการลักลอบค้าสัตว์ป่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและภูมิภาคแปซิฟิก สูงถึง 2.5 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือเมื่อคิดมูลค่าเฉลี่ยการลักลอบค้าสัตว์ป่าระดับโลก มีมูลค่าประมาณ 10 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อปี ซึ่งถือเป็นตลาดค้าสิ่งผิดกฎหมายลำดับที่ 3 ของโลก รองจากการค้ายาเสพติดและการค้าอาวุธเท่านั้น (Hass, Moloney, & Chambliss, 2016)

ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ยังคงมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าต่อการคงความสมดุลให้แก่ระบบนิเวศของประเทศและโลก ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ ป่าชายเลน ดิน น้ำ แร่ธาตุ พลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สัตว์ป่า” ที่ยังคงมีอยู่ให้คนไทย รวมไปถึงมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในโลกได้ใช้อุปโภคและบริโภคอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับอีกหลาย ๆ ประเทศ ที่สัตว์ป่าบางชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญต่อการคงความสมดุลให้แก่ระบบนิเวศถูกล่าและคุกคามจากขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าไปจนเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (UNODC, 2017)

แต่ปัจจุบันกลับพบว่า สัตว์ป่าของไทยบางชนิดลดลงหรือสูญพันธุ์ไป เนื่องจากถูกมนุษย์คุกคามและถูกทำลายไปเป็นจำนวนมากภายในเวลารวดเร็วมากเกินไปกว่าที่ธรรมชาติจะเกิดทดแทนและสร้างสภาวะความสมดุลของตัวมันเองได้ทันกับการสูญเสียชีวิต อีกทั้งพื้นที่ป่าที่เป็นแหล่ง

อาศัยของสัตว์ป่าก็ยังลดลงจากโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่าง ๆ และการขยายตัวของเมือง (จำลอง โพธิ์บุญ, 2551; สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2533; World Wildlife Fund Thailand, 2001) นอกจากนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2552-2562 มีการจับกุมการกระทำผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่าได้ถึง 5,993 คดี โดยในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2559 นก ลิ่น เต่า งู ตะกวดและจระเข้ กิ้งก่า กบ เป็นประเภทของสัตว์ป่าลำดับต้น ๆ ที่ถูกลักลอบค้า (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2562)

เหตุปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าอยู่นั้น อาจเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการที่ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าหลายเรื่อง บ่งชี้ว่ารูปแบบการป้องกันอาชญากรรม โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีจำนวนลดลง (Warchol, 2004; Zimmerman, 2003) ฉะนั้นหากการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรย่อมส่งผลต่อการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าเช่นเดียวกัน

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย และเสนอแนวทางการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย อันจะนำไปสู่การ

พัฒนาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันได้แก่ การค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า มีจำนวนทั้งสิ้น 58 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 25 คน จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และโรงพยาบาลสัตว์ (2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานนอกภาครัฐ จำนวน 12 คน จากมูลนิธิสืบนาคะเสถียร องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลก (WWF) ประเทศไทย องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development: USAID) สำนักงานภาคพื้นเอเชีย สมาคมพิทักษ์สัตว์ไทย มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่า ประเทศไทย มูลนิธิฟรีแลนซ์ ประเทศไทย สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ และสำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก (UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific) (3) นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิจัยด้านอาชญาวิทยา การอนุรักษ์สัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อม จำนวน 7 คน จาก มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย (Universitas of Indonesia) (4) นักข่าวด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 6 คน จาก สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์ทีเอ็นเอ็น

24 (TNN 24) และสปริงนิวส์ (SpringNews) และ (5) ภาคประชาชน ทั้งผู้กระทำผิด/อดีตผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า ผู้ประกอบการค้าสัตว์ป่านักอนุรักษ์ ผู้นำชุมชน จำนวน 8 คน

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า

ปัญหา 3 ด้าน ที่เป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ได้แก่

1. ด้านการบังคับใช้กฎหมาย กล่าวคือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (CITES) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2557 ซึ่งถือเป็นนโยบายรัฐบาลแบบหนึ่งที่กำหนดออกมาในรูปแบบของกฎหมาย โดยหน่วยงานหลักที่มีอำนาจและบทบาทหน้าที่ขับเคลื่อนในการบังคับใช้กฎหมายทั้ง 4 ฉบับข้างต้น คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และยังมีกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) สถานีตำรวจกรมศุลกากร กรมการปกครองที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย ทั้งในมิติการลักลอบค้าสัตว์ป่าภายใน

ประเทศ รวมทั้งการลักลอบนำเข้าและส่งออก สัตว์ป่า

ในส่วนงานการบังคับใช้กฎหมายของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำ สถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินการจับกุม รวบรวม พยานหลักฐาน และความรู้ทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการลักลอบค้า สัตว์ป่า อันเนื่องมาจากไม่ค่อยมีการกระทำผิด เกี่ยวกับสัตว์ป่าเกิดขึ้นมากนักในบางพื้นที่ทำให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้ให้ความสนใจที่จะติดตาม หรือพัฒนาทักษะในการสืบสวน รวบรวมพยาน หลักฐานต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้เพื่อจับกุม ผู้กระทำผิด อีกทั้งไม่ได้ให้ความสำคัญในการ ศึกษาประเภทของสัตว์ป่าที่ได้รับการคุ้มครอง ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ทราบว่าสัตว์ป่าที่ผู้ลักลอบขนส่งมานั้น เป็นสัตว์ป่าประเภทใด คิดเพียงว่าเป็นสัตว์ป่า ทั่วไปจึงปล่อยผ่าน โดยมีได้มีการถ่ายรูปสัตว์ป่า ชนิดนั้น ลักษณะหรือพฤติกรรมที่น่าสงสัย หรือ ขอข้อมูลติดต่อผู้ที่มีสัตว์ป่า หรือประสานไปยัง สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ในพื้นที่ด่านตรวจ เพื่อสอบถามประเภทของสัตว์ป่าที่ตนพบว่าเป็น สัตว์ป่าที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งเมื่อมาทราบภายหลังว่าสัตว์ป่า ที่พบที่ด่านตรวจเป็นสัตว์ป่าที่ห้ามทำการค้า ก็ไม่สามารถที่จะติดตามเพื่อจับกุมบุคคลนั้น มาทำการสอบสวนต่อไปได้

นอกจากนี้ การทุจริตและประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้า สัตว์ป่า ด้วยการเรียกรับสินบน/ผลประโยชน์ การปล่อยปละละเลยเพิกเฉยต่อการปฏิบัติ

หน้าที่ หรือการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ ล้วนเป็นการกระทำที่สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม การลักลอบค้าสัตว์ป่ามีความย่อหย่อนในการ ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจและบทบาทหน้าที่ที่ตน ควรจะต้องตระหนักรู้อยู่เสมอ โดยการเรียกรับ สินบนจากผู้กระทำผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ จะปรากฏในรูปแบบที่เจ้าหน้าที่รัฐเรียกร้องเงิน สิ่งของ หรือสิ่งแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ที่ตนพึงพอใจ เพื่อแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือที่ผู้กระทำผิด หรือเครือข่ายการลักลอบค้าสัตว์ป่าจะได้รับการ อำนวยความสะดวกในการลักลอบค้าสัตว์ป่า เช่น การออกใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออกสัตว์ป่า โดยระบุว่าสัตว์ป่าชนิดนั้นสามารถทำการ ซื้อขายได้ ทั้งที่สัตว์ป่าที่มีการนำเข้า-ส่งออกนั้น มีระบุไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนแล้วว่าห้าม มีการซื้อขาย หรือการช่วยขนย้าย/เคลื่อนย้าย สัตว์ป่าโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ หรือการแจ้งว่า สัตว์ป่าที่นำเข้า-ส่งออกนั้นได้ผ่านกระบวนการ ตรวจสอบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สามารถทำการ นำเข้า-ส่งออกได้ ทั้งที่สัตว์ป่าเหล่านั้นยังไม่ผ่าน การตรวจสอบตามกฎหมายแต่อย่างใด ในขณะที่ การเพิกเฉยต่อการบังคับใช้กฎหมายหรือการ ปฏิบัติหน้าที่นั้น คือ การที่เจ้าหน้าที่รัฐผู้บังคับใช้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการ ลักลอบค้าสัตว์ป่ารู้เห็นว่าจะมีการกระทำผิด เกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าเกิดขึ้น แต่ เจ้าหน้าที่รัฐนั้นไม่ได้ทำการจับกุม หรือดำเนินการ อย่างใดต่อผู้กระทำผิด เช่น กรณีการลักลอบ นำล้นชาวจากประเทศอินโดนีเซียเข้ามายัง ประเทศไทยโดยผ่านเข้ามาทางชายแดน ของไทยที่ติดกับประเทศมาเลเซียที่ด่านสะเดา และลักลอบขนส่งมาตามถนนเพชรเกษม เข้าสู่ถนน

พหุโยธิน และถนนมิตรภาพ ตามลำดับ ก่อนที่จะลักลอบส่งออกไปยังประเทศลาวที่บริเวณชายแดนไทยลาวในจังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม หรือจังหวัดมุกดาหาร เพื่อข้ามแม่น้ำโขงและเข้าสู่ประเทศลาวต่อไป ซึ่งกรณีการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าเส้นทางบกกว่า 2 พันกิโลเมตร นับตั้งแต่ด่านสะเดาไปจนถึงชายแดนจังหวัดหนองคายที่ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าสามารถทำการลักลอบขนส่งสัตว์ป่าออกไปนอกประเทศได้สำเร็จ ทั้งที่ระหว่างทางมีด่านตรวจของตำรวจทางหลวงหลายด่าน อีกทั้งด่านตรวจของกรมศุลกากร ด่านตรวจของตำรวจตระเวนชายแดน หากแต่ผู้ลักลอบขนส่งสัตว์ปายังสามารถไปส่งสัตว์ปายังจุดหมายปลายทางได้ อาจมาจากการปล่อยละเลยในการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง การทุจริตและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย (สมาคมศิษย์ก่อกวนศาสตร์, 2550)

นอกจากนี้ ปัญหาผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้าสัตว์ป่าก็เป็นอีกหนึ่งอุปสรรคที่ทำให้เจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าปฏิบัติงานได้ยากขึ้น เนื่องจากผู้มีอิทธิพลเป็นหรือเคยเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐเจ้าของธุรกิจ หรือนุคคลในพื้นที่ที่มีสัตว์ป่า ผู้มีอิทธิพลเหล่านี้จะใช้อำนาจหรือเครือข่ายอำนาจที่ตนมีอยู่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับสูง เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าไม่ให้ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย หรือได้รับบทลงโทษสถานะเบา หรือได้รับการปล่อยตัวอย่างเร็วที่สุด

ซึ่งอาจมีการแลกผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการและพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย รวมไปถึงลักษณะภูมิประเทศของไทยและเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในประเทศที่เอื้อต่อการลักลอบค้าสัตว์ป่า เนื่องจากการมีพรมแดนที่ติดต่อกับเพื่อนบ้านที่ยังมีเส้นทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่มีอาณาบริเวณและขอบเขตกว้างมาก เช่น ตามแนวชายแดนไทย-ลาว ไทย-เมียนมา และไทย-มาเลเซีย ซึ่งมีการลักลอบส่งออกและนำผ่านสัตว์ป่า/ซากสัตว์ป่าเพื่อส่งต่อไปยังประเทศปลายทาง เช่น เวียดนาม จีน อยู่เสมอ (UNODC, 2017) จนกระทั่งเจ้าหน้าที่สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่สามารถทำการควบคุมและตรวจสอบการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามชาติได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับเส้นทางการลักลอบขนส่งสัตว์ป่าในประเทศไทยมีความสะดวกทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศที่มีหลากหลายเส้นทางที่เชื่อมโยงไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางการขนส่งทางบก ทางอากาศ ทางน้ำ และทางคอนเทนเนอร์ ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่ดีและการคมนาคมขนส่งที่สะดวก จึงทำให้ประเทศไทยถูกนานาชาติมองว่าเป็นประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทางของขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า เช่น ประเทศไทยเป็นต้นทางการลักลอบค้าสัตว์ป่าเพื่อส่งยังประเทศจีน (Ibanga, 2017; UNODC, 2012) ประเทศไทยเป็นเส้นทางผ่านของการลักลอบค้างาช้างแอฟริกาที่ถูกส่งมาจากประเทศแทนซาเนีย เอธิโอเปีย และเคนยา (UNODC, 2012) หรือการเป็นประเทศปลายทางรับซื้อสัตว์ป่า เช่น นกกระต๊อจากพ่อค้าในตลาดเมดาน (Medan

market) ซึ่งเป็นตลาดค้าสัตว์ป่าขนาดใหญ่ ในเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ที่มีการขนส่งมาทางเรือเข้ามายังชายแดนทางภาคใต้ของประเทศไทยเพื่อส่งต่อไปยังประเทศลาว เวียดนาม จีน (Shepherd, Sukumaran, & Wich, 2004) การเป็นประเทศปลายทางที่รับซื้อสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ จากทั่วโลก โดยเฉพาะเต่า ที่พ่อค้าลักลอบนำเข้าเต่าและสัตว์ป่าต่าง ๆ มาขายอย่างเปิดเผยตามตลาดต่าง ๆ เช่น ตลาดนัดจตุจักร เป็นต้น (Nijman & Shepherd, 2015) ด้วยลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายไม่ดำเนินไปอย่างเกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ที่สำคัญ คือ ทศณคติของผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าบางส่วนยังคงมองว่าการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในระดับล่าง เมื่อเปรียบเทียบกับกระทำความผิดต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของมนุษย์ จึงมองข้ามการตรวจสอบ รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดรายใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังของปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย แล้วเลือกที่จะทำคดีอื่น ๆ ที่มีความสำคัญหรืออยู่ในความสนใจของประชาชนมากกว่า

2. ด้านนโยบายและองค์การ กล่าวคือ แม้ว่าประเทศไทยจะมีนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่ออกมาในรูปของกฎหมาย และแผนปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่มีการนำไปใช้ในการปราบปรามและป้องกันการลักลอบค้าสัตว์ป่า หากแต่ปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าก็ยังคงมีอยู่ในประเทศไทย อันเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของ

เจ้าหน้าที่อย่างเช่น ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณในการลาดตระเวนและลงพื้นที่ให้บริการประชาชน หรืองบประมาณสืบสวนผู้กระทำความผิดเพื่อสืบไปถึงผู้อยู่เบื้องหลัง หรือนายทุนรายใหญ่ รวมทั้งงบประมาณสำหรับจัดซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องมือสื่อสาร อาวุธป้องกันตัว เป็นต้น ของเจ้าหน้าที่กองบังคับการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) จนทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องนำเงินส่วนตัวมาใช้ในการปฏิบัติงาน หรือต้องเลื่อนการปฏิบัติงานที่มีค่าใช้จ่ายมากออกไปก่อน จึงทำให้การปฏิบัติงานที่เคยทำมาอย่างต่อเนื่องต้องหยุดชะงัก หรือโครงการใหม่ต้องหยุดไว้ก่อน

อีกทั้งการมอบหมายงานข้ามสายงานอย่างเช่น การบริหารงานในส่วนภูมิภาคของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ถูกแบ่งไปยังสำนักงานพื้นที่อนุรักษ์ที่ 1-15 ซึ่งอยู่ทั่วประเทศ ผู้บริหารบางสำนักงานพื้นที่อนุรักษ์ฯ ได้มอบหมายภารกิจงานปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้ส่วนงานอนุรักษ์สัตว์ป่ารับผิดชอบ ซึ่งงานในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นการมอบหมายงานในลักษณะข้ามสายงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายอนุรักษ์สัตว์ป่าอาจมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานปราบปราม จนอาจมีผลทำให้ไม่สามารถจับกุมผู้ลักลอบค้าสัตว์ป่าจนเกิดความล้มเหลวในการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่ทำงานใหม่หรือทำงานได้ไม่นานส่วนใหญ่จะมองข้ามเรื่องการปราบปรามและป้องกันการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามชาติ เนื่องจากไม่รู้เทคนิคหรือวิธีการที่จะรับมือกับขบวนการ

ลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามชาติ อีกทั้งการที่เจ้าหน้าที่ต้องผลัดเปลี่ยนที่ทำงานเมื่อถึงกำหนด เพื่อแสดงถึงความโปร่งใสในการปฏิบัติงานทำให้เจ้าหน้าที่บรรจุใหม่หรือเจ้าหน้าที่ที่ต้องเข้ามาแทนอาจไม่มีความรู้ ความสนใจ หรือประสบการณ์ที่จะดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ปล่อยผ่านไป จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า

3. **ด้านผู้กระทำผิด** กล่าวคือ ความต้องการซื้อและความต้องการขายสัตว์ป่า ยังคงมีอยู่ ซึ่งปัจจุบันยังคงมีผู้ที่นิยมบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากสัตว์ป่า ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ เมื่อมีความต้องการบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่า ย่อมต้องมีการตอบสนองความต้องการบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่าเหล่านั้น จึงทำให้วงจรการลักลอบค้าสัตว์ป่า ยังคงเกิดขึ้นในประเทศไทย ทั้งในฐานะประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง ซึ่งความต้องการนำสัตว์ป่าไปใช้เพื่อตอบสนองความต้องการ/ค่านิยม/ความเชื่อของตนเอง เช่น การเลี้ยงสัตว์ป่า เครื่องประดับ หรือผลิตภัณฑ์หัตถ์ที่ทำจากสัตว์ป่า การบริโภคเนื้อหรืออวัยวะต่าง ๆ รวมทั้งการนำสัตว์ป่ามาใช้เป็นส่วนประกอบของยาบางประเภท เป็นต้น ยิ่งทำให้ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า ยังคงมีอยู่ (Pires, 2015) โดยจะเห็นได้จากการจับกุมผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากสัตว์ป่า ก็ยังคงถูกตรวจยึดเป็นของกลางก็ยังคงมีมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นชนิดพันธุ์เดิม ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสัตว์ป่าชนิดพันธุ์นั้นมีจำนวนลดลงจนถึงขั้นที่จะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

โดยผู้กระทำผิดที่ต้องการซื้อและขายสัตว์ป่า มีทัศนคติต่อสัตว์ป่าว่าเป็นสมบัติของมนุษย์ เป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่มนุษย์สามารถซื้อขายครอบครอง กินใช้ได้ตามต้องการ เพราะไม่นานสัตว์ป่าเหล่านั้นก็สืบพันธุ์และขยายจำนวนได้ จึงทำให้คนเหล่านั้นมองไม่ค่อยเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์สัตว์ป่าให้ได้ดำรงชีวิตอยู่ตามธรรมชาติเพื่อคงความสมดุลของระบบนิเวศ จนทำให้การลักลอบซื้อขายสัตว์ป่า กลายมาเป็นต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมหลาย ๆ อย่างที่สร้างความเสียหายและกระทบต่อการดำรงชีวิตต่อไปของมนุษย์ในระยะยาว

นอกจากนี้ ค่านิยมและความเชื่อส่วนบุคคลที่ชื่นชอบการบริโภคอุปโภคสัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ยาแผนโบราณ เครื่องประดับ และของตกแต่ง จนกลายเป็นวัฒนธรรมของผู้ชื่นชอบการบริโภคอุปโภคสัตว์ป่า ที่จะต้องแสวงหาสัตว์ป่าเหล่านั้นมาไว้ในครอบครอง เพื่อแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ก้าวให้ทันกระแสนิยมในกลุ่มผู้ชื่นชอบการบริโภคอุปโภคสัตว์ป่า อยู่ตลอด โดยไม่ได้คำนึงถึงการได้มาซึ่งสัตว์ป่า หรือชิ้นส่วนของสัตว์ป่าที่ตนสามารถหาซื้อมาได้

การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้กระทำผิด โดยเฉพาะการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่มีการประกาศหรือโฆษณาเพื่อจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าตามสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) พันทิป (Pantip) สนุก (Sanook) เอ็มไทย (MThai) เป็นต้น หรือเรียกว่า การลักลอบค้าสัตว์ป่าออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยมของผู้นิยมบริโภคอุปโภคสัตว์ป่า (Chaiakaraphong, 2019) เพราะนอกจากจะอาศัยเทคโนโลยีแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องแล้ว ยังใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นเป็นช่องทางหลีกเลี่ยงการ

ควบคุมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมไปถึงการยึดถือวิถีชีวิตนายพรานล่าสัตว์ป่าเป็นอาชีพที่ยังต้องล่าสัตว์ป่าเพื่อนำมาขาย และนำเงินที่ได้มาใช้ในการดำรงชีวิต อันเนื่องมาจากการยึดอาชีพนายพรานล่าสัตว์ป่าสืบต่อมาจากบรรพบุรุษไม่มีหนทางหรือความรู้ความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพอื่นของผู้กระทำผิดที่ต้องการขายสัตว์ป่า ล้วนนับเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอีกด้วย

ข้อท้าทายที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย

จากปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร จนทำให้การลักลอบค้าสัตว์ป่ายังคงเกิดขึ้นในไทย ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการป้องกันและแนวทางการปราบปรามเป็นข้อท้าทายในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทยดังต่อไปนี้

1. ข้อท้าทายด้านการป้องกันการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย

1.1 ประสานขอความร่วมมือองค์กรเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ให้เข้ามามีส่วนช่วยหน่วยงานรัฐในเรื่อง “การลดความต้องการซื้อและความต้องการขายสัตว์ป่า” โดยการลดความต้องการซื้อสัตว์ป่า คือการให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ผู้ที่ชื่นชอบการบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่าเพื่อชี้ให้เห็นว่าอาหารและยาที่ปรุงมาจากสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าไม่ได้มีสรรพคุณที่จะช่วยในการรักษาโรคตามหลักทางการแพทย์ หรือไม่ได้มีรสชาติที่อร่อยไปกว่าเนื้อสัตว์ทั่วไปที่รับประทานกันอยู่ หากแต่เมื่อรับประทานอาหารและยาเหล่านั้นเข้าไป

มีโอกาสเสี่ยงสูงที่ร่างกายจะได้รับเชื้อโรคจากสัตว์ชนิดนั้น ๆ จนทำให้ติดต่อโรคจากสัตว์ป่าซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกายและชีวิตได้

เนื่องจากการสร้างและให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่า เช่น ความสำคัญและคุณค่าของสัตว์ป่าที่เป็นชนิดพันธุ์ที่ถูกกล่าวเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และมนุษย์ รูปลักษณะภายนอก ลักษณะนิสัย พฤติกรรมการใช้ชีวิต โรคจากสัตว์ป่าที่สามารถติดต่อมาสู่คน เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริโภค/อุปโภคทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไป หรือผู้ที่ชื่นชอบการบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่าเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถที่จะตระหนักได้ถึงความสำคัญ และคุณค่าของสัตว์ป่าที่มีต่อมนุษย์ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ผลกระทบที่มนุษย์จะได้รับหากยังคงบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่าโดยมิได้คำนึงถึงหลักความสมดุลในการบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่าจนทำให้ระบบนิเวศขาดความสมดุล หรือละเลยต่อปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทยท้ายที่สุดแล้วผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คือมนุษย์ที่ยังคงจะต้องพึ่งพาทรัพยากรสัตว์ป่า ทรัพยากรป่าไม้ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ไปได้อีกนาน ถ้าหากสามารถลดความต้องการบริโภค/อุปโภคสัตว์ป่าลงได้แล้วนั้น ความต้องการขายสัตว์ป่าก็จะลดลงตามไปด้วย

โดยการลดความต้องการซื้อสัตว์ป่านั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขอความร่วมมือไปยังองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ให้ช่วยจัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ทั้งภายในและภายนอกองค์กรในระดับที่องค์กรจะสามารถเข้ามามี

ส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์ป่า ต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า เช่น เครือเจริญโภคภัณฑ์ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด บริษัท อินทรี โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) บริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรี จำกัด (มหาชน) เป็นต้น รวมทั้งประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ทั้งของไทยและต่างประเทศ เช่น มูลนิธิสืบนาคะเสถียร กองทุนสัตว์ป่าโลกประเทศไทย มูลนิธิฟรีแลนด์ เป็นต้น ที่ให้ความสำคัญด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่าและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ สร้างความรู้และความตระหนัก อีกทั้งสามารถเข้าถึงประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้คล่องตัวกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งการประสานความร่วมมือกับองค์กรเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนจะเป็นการให้ความช่วยเหลือหน่วยงานรัฐเชิงป้องกัน เนื่องจากองค์กรเหล่านี้ไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่าได้ หากแต่จะส่งเสริมและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ด้านปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว และสามารถทุ่มกำลังในการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดรายใหญ่ที่ยังคงทำให้การลักลอบค้าสัตว์ป่ายังคงเกิดขึ้นในไทย

ในขณะที่การลดความต้องการซื้อสัตว์ป่านั้น ก็คือ การทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบบริเวณอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่า มีรายได้จากการประกอบอาชีพที่ไม่ใช่การล่าสัตว์ป่ามาขายให้แก่ร้านอาหารที่อยู่รอบอุทยานแห่งชาติ หรือนายทุนลักลอบค้าสัตว์ป่า โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการประสานสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดที่มีอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้าม

ล่าสัตว์ป่า ให้จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาฝึกอาชีพที่สามารถสร้างรายได้แทนการเข้าป่าล่าสัตว์หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินที่ต้องนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ให้แก่ชาวบ้าน เด็กและเยาวชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่อุทยาน ที่อาศัยอยู่รอบบริเวณอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่ามา ร่วมกับการขอความร่วมมือไปยังองค์กรเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ร่วมฝึกอาชีพให้แก่ชาวบ้าน ไปพร้อมกับ ๆ การให้ความรู้การอนุรักษ์สัตว์ป่า และช่วยจัดหาตลาดรับซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มาจากชาวบ้านเหล่านี้ และหากองค์กรเอกชนใดมีศักยภาพด้านการสร้างและพัฒนาธุรกิจ ก็ขอให้องค์กรดังกล่าวช่วยให้ความรู้ พัฒนาทักษะ และวางแผนการสร้างและพัฒนาธุรกิจให้แก่ประชาชนที่ต้องการมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นช่องทางให้เลี่ยงการเข้าไปแสวงหารายได้จาก การลักลอบค้าสัตว์ป่า หรือประกอบอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ต่อไป ในส่วนของผู้ติดยาเสพติด ทั้งเจ้าหน้าที่อุทยาน เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ใกล้เขตอุทยานแห่งชาติ ที่ลักลอบล่า ค้า สัตว์ป่า เพื่อแลกเปลี่ยนกับยาเสพติดนั้น ควรถูกนำไปเข้ารับการบำบัดรักษาในฐานะของผู้ป่วยไม่ใช่อาชญากร และในช่วงการบำบัดรักษาก็ควรให้ทำงานบริการสังคมด้วยการช่วยเหลืองานด้านอนุรักษ์สัตว์ป่าร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อชี้ให้ชาวบ้าน เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ได้เห็นถึงผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการติดยาเสพติด นอกจากจะต้องออกจากราชการ ต้องหาอาชีพใหม่ยังทำให้ครอบครัวได้รับความเดือดร้อนไปด้วย

รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเหล่านั้นไปพูดคุยกับเด็กและเยาวชน พ่อแม่หรือครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดที่อาศัยอยู่รอบบริเวณอุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดเพื่อที่จะได้ห่างไกลจากการกระทำผิดในลักษณะอื่น ๆ ไม่เฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าเท่านั้น

ทั้งนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรจะต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า และอื่น ๆ ที่จะเป็นโยบายต่อการดำเนินกิจกรรม และมอบรางวัลเพื่อเชิดชูเกียรติให้แก่องค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เพื่อตอบแทนความจริงใจที่ช่วยปกป้อง คุ้มครอง และดูแลสัตว์ป่าให้คงความสวยงามและความสมบูรณ์แก่ระบบนิเวศของไทยต่อไปจนถึงรุ่นลูกหลาน

1.2 สร้างความกดดันและการลงโทษทางสังคม (social sanction) ต่อผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า คือ การจัดตั้งชมรมอนุรักษ์สัตว์ป่าในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า โรงเรียน มหาวิทยาลัย ชุมชนในเขตเมือง ทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อช่วยปกป้องและคุ้มครองสัตว์ป่าควบคู่ไปกับอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งจะเป็นการสร้างตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นแก่คนในพื้นที่นั้น ๆ พร้อมจะลุกขึ้นต่อสู้หรือต่อต้านบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่คุกคามสัตว์ป่าในทุกรูปแบบ เพื่อเรียกร้องสิทธิให้สัตว์ป่าได้รับความยุติธรรม หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ด้านคุ้มครองและปกป้องสัตว์ป่าเป็นแกนนำ

เชิญชวนประชาชนที่รักสัตว์ป่าหรือเห็นความสำคัญและคุณค่าของสัตว์ป่าว่าจะต้องได้รับการปกป้องและคุ้มครองสิทธิให้อยู่รอดปลอดภัยจากการคุกคามของมนุษย์ ให้มารวมตัวกันและดำเนินกิจกรรมรณรงค์เชิงปกป้องและอนุรักษ์สัตว์ป่า เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังของการล่า การฆ่า การค้า การครอบครอง การเลี้ยง หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้สัตว์ป่าถูกกลืนกลืนนั้นนอกจากจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายแล้วยังเป็นการกระทำที่คนในสังคมมองว่าเป็นเรื่องที่ยั่งยืนไปจากมาตรฐานทั่วไปของสังคม อาจใช้การแสดงเชิงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่าต่อต้านกลุ่มคนที่ทำร้าย คุกคาม หรือลักลอบค้าสัตว์ป่า เช่น การสวมเสื้อหรือหมวกสีเขียวกันการสวมหน้ากากสัตว์ป่าที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากร เป็นต้น

ซึ่งการสร้างความคิดค้นและลงโทษทางสังคมในลักษณะเช่นนี้จะทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความสำนึกและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่สังคมยอมรับ หรือแม้กระทั่งยับยั้งมิให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมการคุกคามสัตว์ป่า เพราะหากผู้ใดคิดที่จะแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับก็จะถูกสังคมกดดันและลงโทษ นอกเหนือไปจากการลงโทษตามกฎหมาย

2. ข้อท้าทายด้านปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย

2.1 จัดสรรงบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปราบปรามขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้เพียงพอและเหมาะสมด้วยเงิน เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะสร้างขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หากมีเงินงบประมาณสำหรับการลงพื้นที่ตรวจตรา หรือออกลาดตระเวน

มีอุปกรณ์ป้องกันตัว ดังนั้นกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงควรจะแสวงหา งบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ เช่น ขอเงินทุนสนับสนุน การปฏิบัติงานปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า จากองค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินการด้านการคุ้มครองสัตว์ป่า หรือต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า หรือการขอรับการสนับสนุนเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานปราบปรามขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าทั้งแบบได้เปล่า หรือได้ส่วนลดราคาสินค้า ซึ่งถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้งบประมาณถูกจัดสรรตามลำดับความสำคัญและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม แม้กระทั่งการจัดกิจกรรมระดมทุนจากภาคประชาชนที่สนใจร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า เช่น การจัดงานวิ่งการกุศลเพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า ซึ่งรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายจะนำไปใช้เป็นเงินทุนสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปราบปรามขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า หรือช่วยเหลือสัตว์ป่าที่ได้รับบาดเจ็บจากการคุกคามของมนุษย์ เป็นต้น

2.2 นำมาตรการอาัยตและยึดทรัพย์ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2546 มาใช้ร่วมกับการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า อย่างที่ได้เคยกล่าวมาแล้วนั้นว่าบทลงโทษผู้กระทำความผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่าที่มีอยู่นั้นไม่มีความรุนแรงจนสามารถข่มขู่ยับยั้งพฤติกรรมการลักลอบค้าสัตว์ป่าได้ ดังนั้นการนำมาตรการอาัยตและยึดทรัพย์ที่มีบทลงโทษรุนแรงกว่าการลงโทษตามกฎหมายที่มีอยู่ มาใช้ดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่าที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า

ข้ามชาติ ด้วยการอาัยตทรัพย์ของผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องสงสัยว่าจะมีส่วนร่วมกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าไว้ก่อน จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์ที่มีนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องหรือมาจากการลักลอบค้าสัตว์ป่า ซึ่งมาตรการนี้จะเป็นการตัดเส้นทางทางการเงินของขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการใด ๆ ต่อไปได้

หากแต่การจะนำมาตรการอาัยตและยึดทรัพย์มาใช้ได้นั้น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำเป็นที่จะต้องมีความรู้และได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่จะสามารถใช้นำมาตรการอาัยตและยึดทรัพย์ วิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เมื่อพบเห็นการกระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นการดำเนินการโดยขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า เพราะหากเจ้าหน้าที่ที่พบเห็นการกระทำความผิดไม่มีความรู้ความเข้าใจ และทราบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนแล้ว ย่อมจะทำให้ไม่สามารถดำเนินการอาัยตและยึดทรัพย์ได้

2.3 ฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้และเทคนิคในการปราบปรามขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้แก่เจ้าหน้าที่ปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่บรรจุใหม่ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่สนใจในการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า รวมไปถึงการเสริมสร้างประสบการณ์และเทคนิคใหม่ ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานปราบปรามมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รู้เท่าทันผู้กระทำความผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่าที่มีการพัฒนาวิธีการกระทำความผิดรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะทำให้อุดพ้นจากการจับกุมจากเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องโดยประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศที่ทำงานด้านการต่อต้านและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามชาติ

ให้เข้ามาช่วยอบรมความรู้ และพัฒนาทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ปราบปราม การลักลอบค้าสัตว์ป่าของไทยให้มีศักยภาพ ในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เช่น มูลนิธิฟรีแลนด์ (Freeland Foundation) สมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า (Wildlife Conservation Society) ประเทศไทย ที่มีศักยภาพในการผลิตและประยุกต์ใช้ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการเฝ้าติดตาม และลาดตระเวนขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า หรือองค์กรตำรวจสากลโลก สำนักงานว่าด้วย ยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) และองค์กรทราฟฟิก (TRAFFIC) ที่เฝ้า ติดตามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและพัฒนา เทคนิคต่าง ๆ ในการปราบปรามกลุ่มอาชญากร ข้ามชาติเหล่านี้ เป็นต้น

ฉะนั้นการอบรมความรู้และพัฒนาเทคนิค ในการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่ปราบปราม มีส่วนอย่างมากที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ที่บรรจุใหม่ เข้าใจถึงขั้นตอนกระบวนการปราบปราม ผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า และเห็นถึงความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเชิงป้องกัน ไปพร้อม ๆ กับการปราบปราม ทั้งยังจะช่วยให้ โครงการปราบปรามและป้องกันการลักลอบ ค้าสัตว์ป่าที่ดำเนินมานั้นสามารถดำเนินไปได้ อย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะมีการมอบหมายงาน ข้ามสายงาน หรือการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ หรือเกษียณอายุไป แต่งานปราบปรามและ ป้องกันที่ทำอยู่ก็ยังสามารถดำเนินไปได้อย่าง คล่องตัว และมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นน้อยกว่า ที่เป็นอยู่

2.4 ตรวจสอบและดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า

อย่างจริงจัง ในกรณีที่พบเห็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้ กฎหมายกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบ หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่กระทำการ ทุจริตหรือประพฤติมิชอบนั้น จะต้องทำการ ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยทันที หากว่าเจ้าหน้าที่ นั้นกระทำผิดจริงและต้องส่งดำเนินคดี ตามกฎหมายเหมือนอย่างประชาชนทั่วไป เมื่อกระทำผิดก็ต้องได้รับการพิจารณาพิพากษา ลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม หรือหาก เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้กระทำผิดจริงตามที่ถูกกล่าวหา ยังเป็นการปกป้องสิทธิให้ได้แสดงถึงความ โปร่งใสการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้หากพิสูจน์ แล้วพบว่าเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายกระทำ ผิดจริง หน่วยงานต้นสังกัดก็ต้องออกมายอมรับ สิ่งที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจัดแถลงข่าวให้ประชาชน ได้รับทราบว่าอย่างทั่วกันว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบเกี่ยวกับการ ลักลอบค้าสัตว์ป่า เจ้าหน้าที่นั้นก็ต้องถูก ดำเนินคดีและรับการพิจารณาพิพากษาลงโทษ เหมือนประชาชนคนไทยทุกคนที่ต้องอยู่ภายใต้ กฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นใครเมื่อทำผิดก็ต้องได้รับ การลงโทษ ซึ่งการดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่ที่ทุจริต และประพฤติมิชอบ และแถลงข่าวให้สาธารณชน ได้รับทราบถือเป็นการข่มขู่ยับยั้งมิให้เจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมายกระทำผิด จะได้ตั้งใจปราบปราม และปฏิบัติหน้าที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง เพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้น ในไทยต่อไป

โดยสามารถสรุปปัญหาและข้อท้าทาย ต่อการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย ตาม ตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปปัญหาและข้อท้าทายต่อการบังคับใช้กฎหมายที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทย

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย		
ด้านการบังคับใช้กฎหมาย	ด้านนโยบายและองค์การ	ด้านผู้กระทำผิด
- เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรต่าง ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินการจับกุม รวบรวมพยานหลักฐาน และความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า - การทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า ด้วยการเรียกรับสินบน/ผลประโยชน์ การปล่อยปละละเลยเพิกเฉยต่อการปฏิบัติหน้าที่ หรือการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ - ปัญหาผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้าสัตว์ป่า - ลักษณะภูมิประเทศของไทยและเส้นทางคมนาคมขนส่งภายในประเทศที่เอื้อต่อการลักลอบค้าสัตว์ป่า - ทัศนคติของผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า บางส่วนยังคงมองว่าการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในระดับล่าง	- การจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ - การมอบหมายงานข้ามสายงาน	- ความต้องการซื้อและความต้องการขายสัตว์ป่ายังคงมีอยู่ - ทัศนคติต่อสัตว์ป่าว่าเป็นสมบัติของมนุษย์ สามารถซื้อขาย ครอบครองกินใช้ได้ตามที่ต้องการ - ค่านิยมและความเชื่อส่วนบุคคลที่ขึ้นชอบการบริโภคอุปโภคสัตว์ป่า จนกลายเป็นวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม - การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการลักลอบค้าสัตว์ป่า

ข้อท้าทาย	
แนวทางป้องกัน	แนวทางปราบปราม
- ประสานขอความร่วมมือองค์กรเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ให้เข้ามามีส่วนช่วยหน่วยงานรัฐในเรื่อง “การลดความต้องการซื้อและความต้องการขายสัตว์ป่า” - สร้างความกดดันและการลงโทษทางสังคม (social sanction) ต่อผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า	- จัดสรรงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปราบปราม ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้เพียงพอและเหมาะสม - นำมาตราการอายัดและยึดทรัพย์ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2546 มาใช้ร่วมกับการดำเนินคดีผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า - ฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้และเทคนิคในการปราบปรามขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าให้แก่เจ้าหน้าที่ปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่บรรจุใหม่ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่สนใจในการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า - ตรวจสอบและดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าอย่างจริงจัง

■ unasu

การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ศุลกากร ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน จึงทำให้บังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินการจับกุม รวบรวมพยานหลักฐาน และความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า ทั้งการทุจริต และประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ปัญหาผู้มีอิทธิพลที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้าสัตว์ป่าทัศนคติของผู้บังคับใช้กฎหมายที่มองว่าคดีสัตว์ป่ามีความสำคัญน้อยกว่าคดีอาชญากรรมอื่น อีกทั้งลักษณะภูมิประเทศของไทยที่เอื้อให้ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่าขนส่งสัตว์ป่าได้อย่างสะดวก อีกทั้งลักษณะภูมิประเทศของไทยที่เอื้อให้การลักลอบขนส่งสัตว์ป่าในประเทศไทยมีความสะดวกที่จะขนส่งออกนอกประเทศ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอและสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ประกอบกับการมอบหมายงานข้ามสายงานทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถที่สำคัญ คือ ความต้องการซื้อและความต้องการขายสัตว์ป่าโดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีค่านิยมบริโภคอุปโภคสัตว์ปายังคงมีอยู่ จึงทำให้ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า จากปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่กล่าวมานั้น กลายเป็นข้อท้าทายสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามควบคู่กันไป เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมี

ประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่ามากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคตการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย นโยบาย และมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าของไทยและต่างประเทศ จะช่วยทำให้เห็นถึงแนวปฏิบัติที่ดีที่สามารถนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การลักลอบค้าสัตว์ป่าที่เกิดขึ้นในไทยต่อไป

■ บรรณานุกรม

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2562). *สถิติคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ระหว่างปีงบประมาณ 2552-2562*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จำลอง โพธิ์บุญ. (2551). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี: ศึกษากรณีเทศบาลนครพิษณุโลก. *วารสารร่มพญักษ์*, 26(3), 1-39.
- สมาคมศิษย์เก่านวนาศาสตร์. (2550). ASEAN-WEN เครือข่ายความร่วมมือของอาเซียนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย. *วารสารสมาคมศิษย์เก่านวนาศาสตร์*, 5(1), 53-56.
- สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2533). *ชีวิตที่เกิดอยู่ในป่า*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ.

หนังสือต่างประเทศ

- Chaiakaraphong, N. (2019). *Environmental crime: A case study of wildlife trafficking in Thailand*. Ph.D.'s Thesis, Criminology,

- Justice Administration and Society. Mahidol University.
- Hass, A., Moloney, C., & Chambliss, W. (2016). *Criminology: Connecting Theory, Research and Practice* (2nd Ed.). New York: Routledge.
- Ibanga, D. A. (2017). Patterns, trends, and issues of illicit wildlife hunting and trade: Analysis based on African environmental ethics. *International Journal of Development and Sustainability*, 6(11), 1865-1890.
- Nijman, V., & Shepherd, C. (2015). Ongoing trade in illegally-sourced tortoises and freshwater turtles highlights the need for legal reform in Thailand. *The Siam Society*, 61(1), 3-6.
- Pires, S. F. (2015). Introduction: Wildlife Crime. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 21, 299-302.
- Shepherd, C. R., Sukumaran, J., & Wich, S. A. (2004). *Open session: An analysis of the pet trade in Medan, Sumatra 1997-2001*. Malaysia: TRAFFIC Southeast Asia.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2010). *The Globalization of Crime: A Transnational Organized Crime Threat Assessment*. Vienna: Author.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2012). *Wildlife and Forest Crime Analytic Toolkit*. New York: Author.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2013). *Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific: A Threat Assessment*. Bangkok: Author.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2017). *Criminal justice response to wildlife crime in Thailand: A Rapid Assessment*. Bangkok: Author.
- United Nations on Economic and Social Council. (2002). *Report of the Secretary-General "Progress made in the implementation of Economic and Social Council resolution 2001/12 on illicit trafficking in protected species of wild flora and fauna"*. Vienna: Author.
- Warchol, G. L. (2004). The Transnational Illegal Wildlife Trade. *Criminal Justice Studies: A Critical Journal of Crime, Law and Society*, 17(1), 57-73.
- World Wildlife Fund Thailand. (2001). *World wildlife fund Thailand*. Bangkok: Author.
- Zimmerman, M. E. (2003). Black Market for Wildlife: Combating Transnational Organized Crime in the Illegal Wildlife. *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 36, 1657-1690.